

POSITION PAPER

van : Werkgeversvereniging Postverspreiders Nederland
datum : 7 april 2010
nummer : 10-0382A

Op donderdag 8 april 2010 vindt een debat plaats over de vermeende slechte arbeidsvoorwaarden in de Nederlandse postsector. De Werkgeversvereniging Postverspreiders Nederland (WPN) hecht er belang aan feitelijke onjuistheden te corrigeren. Als gevolg van deze feitelijke onjuistheden kan en is een verkeerde beeldvorming in diverse media ontstaan.

Aanleiding

Aanleiding voor het debat zijn de onderzoeksresultaten die Barbara Baarsma en Sweder van Wijnbergen van de SEO Economisch Onderzoek op dinsdag 30 maart hebben gepresenteerd (evaluatie ingroeimodel maart 2010: eindresultaten). In opdracht van cao-partijen (WPN en vakbonden) is onder andere verslag gedaan over de groei van het aantal arbeidsovereenkomsten en de mogelijkheden voor verdere groei van het percentage arbeidsovereenkomsten in de branche. Het volledige rapport is terug te vinden via: <http://www.seo.nl/nl/publicaties/rapporten/2010/2010-20.html>.

Achtergrond

Op 1 april 2009 is de postmarkt geliberaliseerd. Geadresseerde post beneden de 50 gram kan vanaf dat moment ook door andere partijen dan TNT Post bezorgd worden. Teneinde te komen tot een geliberaliseerde postmarkt is in augustus 2009 een collectieve arbeidsovereenkomst postverspreiders afgesloten door WPN en vakbonden. Onderdeel van deze cao is een ingroeimodel. Het ingroeimodel is in opdracht van sociale partners opgesteld door SEO en houdt – kort gezegd – het uitgangspunt in, dat 80% van de overeenkomsten van opdracht (OvO) gedurende een periode van 3,5 jaar na volledige liberalisering van de postmarkt vervangen wordt door arbeidsovereenkomsten. Het ingroeimodel voorziet in een flexibel ingroeipad en ging, op grond van de prognoses en uitgangspunten die anno april 2009 plausibel zijn, uit van 14% arbeidscontracten op 1 april 2010, 40% in april 2011, 74% in april 2012 en 80% in oktober 2012.

Keuzevrijheid postbezorgers

Cao-partijen hebben in artikel 14 lid 3 van de cao afgesproken dat de acceptatie van een arbeidsovereenkomst geschiedt op basis van vrijwilligheid. Deze keuzevrijheid van de bezorger is uitgewerkt in een brochure die vakbonden en de WPN gemaakt hebben. De brochure licht toe wat de voor- en nadelen zijn van de OvO en de arbeidsovereenkomst. Behalve het versturen van de brochures zijn informatiebijeenkomsten georganiseerd, voorbereid door vakbonden en werkgevers. Indien de bezorger geen arbeidsovereenkomst wil, blijft hij zijn werkzaamheden verrichten op basis van een OvO. De cao is terug te vinden via: http://www.wpnpostverspreiders.nl/files/cao_pv_1-4-09_tm_30-9-12_getekend_definitief.pdf.

Conclusies onderzoek SEO d.d. 30 maart 2010

Het SEO-rapport wijst uit dat:

Ten opzichte van het in het oorspronkelijke ingroeimodel verwachte prijspad is in alle segmenten sprake van een forse daling van de gemiddelde tarieven. Zelfs als deze prijsdip

POSITION PAPER

volledig wordt hersteld in 2010-2013, dan nog is 80% na 3½ jaar niet mogelijk zonder andere aanpassingen door te voeren. Het meest waarschijnlijk is echter dat de prijsdip niet volledig wordt hersteld. Bij zwak prijsherstel is zonder verdere aanpassingen geen ingroei mogelijk.

In dit verband dient vermeld te worden dat de grotere daling van het marktvolume ten opzichte van eerdere inschattingen voornamelijk veroorzaakt is door de economische crisis en substitutie. Zelfs bij een gelijkblijvende arbeidsproductiviteit in combinatie met een zwak prijsherstel is geen ingroei mogelijk.

Verder concludeert SEO dat 0,5% van de postbezorgers ingegroeid is op 1 april 2010. Na de zomer wordt verwacht dat 1,5% van de postbezorgers ingegroeid is.

Standpunt WPN

WPN maakt zich zorgen over de prijsoorlog in de branche. Over de oorzaken van de prijsoorlog is al veel gezegd. WPN acht het in het belang van alle partijen om te werken aan behoorlijk mededingingstoezicht vanuit de overheid. Daarbij verwijst WPN naar het eindrapport van de Opta d.d. 31 maart 2010 (Evaluatie artikel 9 Postwet), aangeboden via een schrijven van de voorzitter de heer mr. C.A. Fonteijn aan het Ministerie van Economische Zaken, te vinden via de website van de Opta.

Benadrukt dient te worden dat de postbedrijven zich – ondanks de forse daling van de tarieven – hebben gehouden aan de afspraken met vakbonden en heeft 14% van hun postbezorgers ruim voor 1 april 2010 een arbeidsovereenkomst aangeboden gekregen. De door SEO verrichtte metingen bij de drie grote postbedrijven wijzen uit dat er – hun inspanningen ten spijt – momenteel slechts een ingroei plaatsgevonden heeft van 0,5%. De oorzaak daarvan is geenszins gelegen in een door de postbedrijven vermeendelijk gevoerd ontmoedigingsbeleid, hetgeen in de media wel is gesuggereerd.

De postbedrijven zijn immers wat betreft de aan hun bezorgers verstrekte informatie altijd heel transparant geweest naar de vakbonden toe (waarbij nogmaals zij gewezen op het feit dat de vakbonden betrokken zijn geweest bij de inhoud van de aan de postbezorgers verstrekte informatiebrochure en het feit dat de vakbonden ook aanwezig waren bij de voorlichtingsbijeenkomsten voor de postbezorgers). Mocht men al van mening zijn dat de postbedrijven nog meer hun best hadden kunnen doen, dan nog is het gezien de uitkomst van 0,5% arbeidsovereenkomsten, onwaarschijnlijk dat dit wel tot 14% arbeidsovereenkomsten had geleid. Zoekend naar verklaringen kan WPN dan ook niet anders dan concluderen dat een ruime meerderheid van de postbezorgers – hoewel goed ingelicht over de daaraan verbonden voor- en nadelen – geen arbeidsovereenkomst wenst. De flexibiliteit en vrijheid van de OvO is hen veel meer waard dan de arbeidsovereenkomst. Daarbij is het van belang het onderzoek in opdracht van Staatssecretaris Heemskerk aan te halen (via brief aan de Tweede Kamer op 27 november 2007 (TK 2007/2008, 30536, nr. 55)), waaruit blijkt dat de bezorgers met name ouderen, studenten, scholieren en huisvrouwen zijn, die het werk als 'bijbaan' gedurende enkele uren per week verrichten.

Ook verwijst de WPN naar onderzoeken van TNS Nipo waaruit blijkt dat 61% van de postbezorgers er de voorkeur aan geeft werkzaam te zijn op basis van een OvO (tevredenheidsonderzoek freelance bezorgers TNS Nipo september 2007).

De WPN stelt zich op het standpunt dat sociaal aanvaardbare arbeidsvoorwaarden (artikel 8 postwet) niet alleen verkregen kunnen worden via een arbeidsovereenkomst, maar ook via een OvO. De postbezorger die de post met een redelijke snelheid rondbrengt verdient thans op basis van een OvO eenvoudigweg het minimumloon (inclusief vakantietoelage).

POSITION PAPER

Daarbij dient te worden opgemerkt dat het werkzaam zijn op basis van een arbeidsovereenkomst de betaling via stukloon niet uitsluit. Deze vorm van beloning is namelijk ook op grond van het arbeidsovereenkomstenrecht toegestaan.

Er is bovendien 'geen sprake van een rechtenloze jungle' (citaat Heemskerk op 19 april 2007 TK 64 64-3529; zie tevens TK 2007/2008, 30536, nr. 55). Zo valt de postbezorger die werkzaam is op basis van een opdrachtovereenkomst, maar voor wie zijn werkzaamheden meer zijn dan een bijbaan en die zijn werkzaamheden bovendien persoonlijk verricht, in principe zowel onder de Wet minimumloon als onder de werknemersverzekeringen. Daarnaast vallen alle postbezorgers onder artikel 7:658 lid 4 BW zodat hun gezondheid en veiligheid voldoende wordt gewaarborgd (de op de postbedrijven rustende zorgplicht ex artikel 7:658 BW wordt immers door arboregelgeving ingekleurd). Voorts kunnen zij aanspraak maken op bescherming tegen discriminatie en vallen zij onder het recht op collectieve onderhandeling en collectieve actie. Hun ontslagbescherming bestaat voorts in ieder geval uit de contractueel met hen overeengekomen opzegtermijnen. De bescherming van de Arbeidstijdenwet hebben zij tot slot – vanwege de beperkte omvang van hun arbeidsduur – niet nodig.

Het belangrijkste is natuurlijk de keuze van de postbezorger zelf: het overgrote gedeelte (meer dan 75%) wil niet overstappen op een arbeidsovereenkomst. Het oplossen van problemen die mogelijk voortvloeien uit hedendaagse moderne arbeidsrelaties door middel van het verplicht voorschrijven van de klassieke arbeidsovereenkomst past ook niet binnen het sociale beleid dat de Europese Unie daarbij voor ogen heeft.¹

Conclusies en vervolgacties

WPN concludeert dat er thans geen sprake is van sociaal onaanvaardbare arbeidsvoorwaarden.

WPN concludeert verder dat de arbeidsovereenkomst bij de postbezorger impopulair is. WPN verklaart dat door het feit dat de bezorger (vaak ouderen, studenten en huisvrouwen) het werk als 'bijbaantje' verricht gedurende een paar uur per week voor maar 2 dagen en zijn vrijheid en flexibiliteit niet wil opgeven in combinatie met andere bijbaantjes. WPN wil graag met vakbonden verder spreken over het ingroeimodel en pleit voor een herwaardering van de OvO. Sociaal aanvaardbare arbeidsvoorwaarden hoeven niet per definitie geregeld te worden via een arbeidsovereenkomst.

Met de overheid wil WPN spreken over een adequaat mededingingstoezicht. Zie hiervoor ook bovengenoemde publicaties van de Opta Evaluatie artikel 9 Postwet 2009.

¹ Dat het voorschrijven van de klassieke arbeidsovereenkomst als oplossing voor eventuele problemen die voortvloeien uit moderne arbeidsrelaties niet past binnen de huidige dynamische ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de toenemende behoefte aan flexibiliteit, blijkt uit het Groenboek van de Raad van de Europese Unie met de titel '*De modernisering van het arbeidsrecht met het oog op de uitdagingen van de 21e eeuw*' (d.d. 23 november 2006). Volstaan zou blijken dit Groenboek moeten worden met het waarborgen van enkele minimumrechten voor deze groep 'economisch afhankelijke werkers'.